

Înger și demon

Mihai Eminescu

Noaptea-n Doma întristată, prin lumini îngălbenite
A făcliilor de ceară care ard lângă altare -
Pe când bolta-n fundul Domei stă întunecoasă, mare,
Nepătrunsă de-ochii roșii de pe mucuri ostenite,

În biserica pustie, lângă arcul în perete,
Îngenuncheată stă pe trepte o copilă ca un înger;
Pe-a altarului icoană în de raze roșii frângerii,
Palidă și mohorâtă Maica Domnului se vede.

O făclie e înfiptă într-un stâlp de piatră sură;
Lucii picături de smolă la pământ cad sfârâind
Și cununi de flori uscate fâșâiesc amirosind
Ș-a copilei rugăciune tainic șopotit murmură.

Cufundat în întuneric, lâng-o cruce mărmurită,
Într-o umbră neagră, deasă, ca un demon El veghează,
Coatele pe brațul crucii le destinde și le-așează,
Ochii cufundați în capu-i, fruntea tristă și-ncrețită.

Și bărbia lui s-apasă de al pietrei umăr rece,
Părul său negru ca noaptea peste-al marmurei braț alb;
Abia candela cea tristă cu reflectul ei roz-alb
Blând o rază mai aruncă ce peste-a lui față trece.

Ea un înger ce se roagă - El un demon ce visează;
Ea o inimă de aur - El un suflet apostat;
El, în umbra lui fatală, stă-ndărătnic rezemat -
La picioarele Madonei, tristă, sfântă, Ea veghează.

Pe un mur înalt și rece de o marmură curată,
Albă ca zăpada iernii, lucie ca apa lină,
Se răsfrânge ca-n oglindă a copilei umbră plină -
Umbra ei, ce ca și dânsa stă în rugă-ngenuncheată.

Ce-ți lipsește oare ție, blond copil cu-a ta mărire,
Cu de marmur-albă față și cu mâinile de ceară,
Văl - o negură diafană mestecată-n stele; - clară
E privirea-ți inocentă sub a genelor umbrire;

Ce-ți lipsește să fii înger - aripi lungi și constelate.
Dar ce vād: Pe-a umbrei tale umeri vii ce se întinde?
Două umbre de aripi ce se mișcă tremurânde,

Două aripi de umbră către ceruri ridicate.

O, nu-i umbra ei aceea - este îngeru-i de pază;
Lângă marmura cea albă văd ființa-i aeriană.
Peste viața-i inocentă, viața lui cea sănătă plană,
Lângă dânsa el se roagă, lângă ea îngenunchează.

Dar de-i umbra ei aceea - atunci Ea un înger este,
Însă aripile-i albe lumea-a le vedea nu poate;
Muri sfințiți de-a omenirii rugăciuni îndelungate
Văd aripile-i diafane și de dânsule dau veste.

Te iubesc! - era să strige demonul în a lui noapte,
Dară umbra-naripată a lui buze le înmoaie;
Nu spre-amor - spre-nchinăciune el genunchii-și încovoiaie
Și ascultă dus din lume a ei dulci și timizi șoapte.

.....

Ea? - O fiică e de rege, blondă-n diadem de stele,
Trece-n lume fericită, înger, rege și femeie;
El? - răscoală în popoare a distrugerii scânteie
Și în inimi pustiite seamănă gândiri rebele.

Despărțiți de-a vieții valuri, între el și între dânsa
Veacuri sunt de cugetare, o istorie, un popor,
Câteodat' - deși arare - se-ntâlnesc, și ochii lor
Se privesc, par a se soarbe în dorința lor aprinsă.

Ochii ei cei mari, albaștri, de blândețe dulci și moi,
Ce adânc pătrund în ochii lui cei negri furtunoși!
Și pe fața lui cea slabă trece-ușor un nour roș -
Se iubesc... Și ce departe sunt deolaltă amândoi!

A venit un rege palid, și coroana sa antică,
Grea de glorie și putere, l-a ei poale-ar fi depus,
Pe-ale tronului covoare ea piciorul de-ar fi pus
Și în mâna-i înșeptrată, mâna ei îngustă, mică.

Dară nu - mute rămas-au buzele-i abia deschise,
Mută inima în pieptu-i, mâna ei trasă-ndărăt.
În a sufletului taină, ea iubea. Clar și încet
Se ivea fața de demon fecioreștile ei vise.

Ea-l vedea mișcând poporul cu idei reci, îndrăznețe;
Ce puternic e - gândi ea, cu-amoroasă dulce spaimă;
El prezentul îl răscoală cu-a gândirilor lui faimă
Contra tot ce grămădiră veacuri lungi și frunți mărețe.

El ades suit pe-o piatră cu turbare se-nfășoară
În stindardul roș și fruntea-i aspră-adâncă, încrețită,
Părea ca o noapte neagră de furtuni acoperită,
Ochii fulgerau și vorba-i trezea furia vulgară.

.....

Pe-un pat sărac asudă într-o lungă agonie
Tânărul. O lampă-ntinde limb-avară și subțire,
Sfârâind în aer bolnav. – Nimeni nu-i știe de știre,
Nimeni soarta-i n-o-mblânzește, nimeni fruntea nu-i mângâie.

Ah! acele gânduri toate îndreptate contra lumii,
Contra legilor ce-s scrise, contra ordinii-mbrăcate
Cu-a lui Dumnezeu numire – astăzi toate-s îndreptate
Contra inimii murinde, sufletul vor să-i sugrume!

A muri fără speranță! Cine știe-amărăciunea
Ce-i ascunsă-n aste vorbe? – Să te simți neliber, mic,
Să vezi marile-aspirații că-s reduse la nimic,
Că domnesc în lume rele căror nu te poți opune,

C-opunându-te la ele, tu viața-ți risipești –
Și când mori să vezi că-n lume viețuit-ai în zadar:
O astfel de moarte-i iadul. Alte lacrimi, alt amar
Mai crud nici e cu puțință. Simți că nimica nu ești

Și acele gânduri negre mai nici a muri nu-l lasă.
Cum a intrat el în viață! Cât amor de drept și bine,
Câtă sinceră frăție adusese el cu sine!
Și răsplata? – Amărărea, care sufletu-i apasă.

Dar prin negurile negre, care ochii îi acopăr,
Se apropie-argintoasă umbra nalt-a unui înger,
Se așează lin pe patu-i; ochii lui orbiți de plângeri
Ea-i sărută. – De pe dâșii negurile se descopăr...

Este Ea. C-o mulțămire adâncă, nemaisimțită,
El în ochii ei se uită. – Mândră-i de înduioșare;
Ceasul ultim îi împacă toată viața-i de durere;
Ah! șoptește el pe moarte – cine ești ghicesc, iubită.

Am urmat pământul ista, vremea mea, viața, poporul
Cu gândirile-mi rebele contra cerului deschis;
El n-a vrut ca să condamne pe demon, ci a trimis
Pre un înger să mă-mpace, și-mpăcarea-i... e amorul.